

ISLAMOFÒBIA I CRÍTICA A L'ISLAM

Molt sovint els partidaris de l'islam polític es defensen de les crítiques acusant de racisme i "islamofòbia" els qui se'ls oposen. Aquesta és una qüestió molt espinosa i clarificar-la exigeix analitzar amb cura els criteris a partir dels quals es diferencia el racisme de la crítica a una religió. El racisme és un acte immoral i jurídicament delictiu i afecta els drets humans, mentre la crítica a la religió no ho és.

Menystenir algú per ser dona, negra, cega o coixa significa un insult que no s'ha de permetre i que pot arribar a constituir delictes per la senzilla raó que si algú ha nascut així (o s'hi ha tornat per causa d'algun fet accidental) no en té cap responsabilitat; i senzillament no ha pogut fer res per evitar-ho. Ningú ha de ser menystingut o discriminat per no ser ros o no ser-ho, per tenir els ulls blaus o no tenir-los, ni per tenir un quocient d'intel·ligència baix o per ser superdotat. Són qüestions de fet, que no podem controlar. Es tracta de criteris "imponderables", val ha dir, ens els hem trobat i no hi ha res a fer.

Però no és el mateix fer la crítica d'una religió que fer-la al fet de ser alt o baix, blanc o negre, etc. La crítica a una religió sempre es legítima perquè algú pot decidir en ús de la raó que vol canviar de religió, mentre que la crítica a una característica física no ho és perquè cadascú ha nascut com ha nascut. El sexe i la raça són característiques de cadascú de nosaltres que no podem controlar; no es pot canviar com si res i d'un dia per l'altre de sexe o de raça. Però podem canviar de religió o no tenir-ne cap si a través d'un procés lliure i racional decidim fer-ho. És un raonament molt obvi. Una religió no té res de biològic. No hem nascut amb cap religió als gens i, en canvi, sí hem nascut amb uns gens que ens situen en un sexe i en una raça. El fet que els nostres avis professessin una religió (o no en tinguessin cap), no afecta de manera inevitable al que podem decidir nosaltres al llarg de la nostra vida.

Com a mínim des de Voltaire (segle XVIII) la crítica a la religió per irraonable és una constant de la història intel·lectual europea. La crítica pública a la religió no és comparable a la crítica pública a algú per ser baixet, mut o hermafrodita. Una llei contra la blasfèmia no seria acceptable, ni tindria ni valor universal ni efectes pràctics perquè el que a una religió li sembla blasfem, una altra ho accepta sense més dificultats. El que humilia a una religió no humilia necessàriament a una altra i seguint aquest criteri no acabaríem mai. Una religió és una construcció racional i ha de confrontar-se amb altres construccions per mostrar la seva consistència – i a més cap religió no té prova demostrativa com tenen les ciències o la matemàtica. Per tant les religions, com les ideologies, han de poder ser discutides i, si cal, caricaturitzades. Una cosa és la falta d'educació o la grolleria (lamentables i de mal gust) en la crítica a una religió i una altra és que algú tingui dret a anar al jutge perquè el veí és un mal educat que se'n fot d'algú perquè resa mirant a la Meca.

Quan l'any 2005 va esclatar una crisi mundial perquè el periòdic danès Jyllands-Posten va gosar publicar unes caricatures sobre Mahoma, arreu del món musulmà van morir cristians i es van cometre atemptats contra esglésies, ambaixades i símbols occidentals. Però els musulmans de Londres es van poder manifestar, sense que ningú els ho impedís amb pancartes que deien coses com: "Decapitem els qui insultin l'Islam" o "Europa, t'arrossegaràs quan udolin els muhaidins". Manifestar el desig de decapitar algú és de molt

mal gust, però no és un delict. Portar a la pràctica, en canvi, una decapitació és un acte que atempta a la vida com a dret primari; i com a tal pot (i ha de) ser severament punit.

El dret a la llibertat d'expressió és universal i imparcial: inclou tant la llibertat d'expressió dels creients com la dels no creients. Si no fos així, per exemple, les feministes igualitaristes o els adversaris de l'esclavitud podrien ser portats als tribunals per ofenses a l'Islam que no és igualitarista i permet l'esclavatge dels vençuts en una guerra. El debat, la crítica, l'expressió pública d'antipatia o de ridiculització de pràctiques religioses formen part de la llibertat d'expressió i no poden ser considerades islamòfobes. La llibertat de culte inclou també la llibertat de criticar altres cultes i la de no seguir-ne cap. Els mateixos mètodes que va emprar Voltaire per criticar el catolicisme són perfectament vàlids per criticar qualsevol altra religió. I no s'hi val a argumentar que cal tenir una especial cura per tal de gestionar circumstàncies específiques de l'Islam. La llibertat d'expressió no es pot parcel·lar, ni significa "llibertat d'expressió dins els límits que l'autoritat consideri raonables". Això seria paternalisme moral i significaria un menyspreu per la capacitat humana de parlar i de pensar. Si el preu de gestionar l'Islam a Europa fos destruir o limitar la llibertat d'expressió, la gestió de l'Islam (ens) sortiria massa cara en termes democràtics perquè exigeix renunciar a una de les bases de la vida digna i dels Drets Humans.